

FOTO: PETER SMITH

VUvereniging NIEUWS DECEMBER 2018

VUVERENIGING

Subsidies 2019 bekend

Begin december zijn 38 projecten en beurzenprogramma's bekend gemaakt die in 2019 door VUvereniging gesubsidieerd gaan worden.

Er wordt in 2019 een bedrag van ruim 1 miljoen euro toegekend. De subsidies gaan naar projecten en beurzen die ten goede komen aan de VU- en VUmc-gemeenschap. Het betreft éénjarige en (reeds lopende) meerjarige subsidies.

Naast bijvoorbeeld de Vrije Schrijver steunt VUvereniging (samen met de Van Coeverden Adrianistichting) voor het eerst het project A Broader Mind. Dit project zorgt voor ontwikkeling van kwaliteiten bij studenten die breder zijn dan alleen het vakgebied. Het sluit aan bij de ambitie die Mirjam van Praag (voorzitter CvB) al eerder verwoordde: *"De universiteit van vandaag is een goede plek om 'iets' te worden, maar er moet ook ruimte zijn om 'iemand' te worden."* De subsidie wordt gebruikt om binnen het project fellowships aan te bieden. De Migration Law Clinic, International Law Clinic en International Moot Court, innovatieve en onderwijsverbredende projecten, krijgen eveneens steun in 2019.

Volgend jaar zal een aantal projecten worden uitgelicht. Op de website vind je een overzicht van gesubsidieerde projecten in 2019 met een toelichting per project.

www.vuvereniging.nl/wijsteunen

IOVIS GAAT DOOR ALS PACS

Het IOVIS Centre For Peace And Conflict gaat door onder een nieuwe naam: PACS. De afkorting staat voor centre for Peace And Conflict Studies. Een naam met bijbehorende afkorting die de lading dekt.

Het instituut werd in 2017 met steun van VUvereniging opgericht. Als eerste werd een succesvolle minoropleiding ingericht, welke in 2019 nog een startsubsidie van de vereniging krijgt. Per 2020 gaat PACS als zelfstandig netwerk binnen de Vrije Universiteit door.

www.vuvereniging.nl/pacs

Column van Willem Schoonen

FOTO: MAARTJE GEELS

wetenschap een in wezen spirituele zoektocht is naar de betekenis van de werkelijkheid die we waarnemen, en protesteert hij tegen een politiek die de universiteit degradeert tot een producent van maatschappelijk en economisch nut. Maar het gaat hier om het tweede deel: wat is die zorg voor de ziel, waaraan de student zich zou moeten wijden?

“De student moet zich kunnen verdiepen in zijn wetenschap, en niet van zijn zoektocht naar waarheid worden afgehouden door financiële nood.”

Borgman gaat daarvoor te rade bij de Tsjechische filosoof Jan Patočka (1907-1977), een van de voorlieden van de democratiseringsbeweging Charta 77. Voor Patočka staat de menselijke ziel gelijk aan het vermogen waarheid en goedheid te zoeken, en daarmee de opdracht te leven in waarheid en goedheid. Dat betekent niet alleen de werkelijkheid doorgronden, maar ook de eigen plaats in die werkelijkheid, en de invloed die de mens op de toekomst van die werkelijkheid heeft.

Als dat de ziel is, wat moet de universiteit dan doen om te zorgen dat de student eraan kan werken?

Het eerste is: de student vrijwaren van de druk om te voorzien in zijn levensonderhoud. De student moet zich kunnen verdiepen in zijn wetenschap, en niet van zijn zoektocht naar waarheid worden afgehouden door financiële nood. In de huidige constellatie kan geen universiteit dat bieden, dat zou alleen de overheid kunnen. Laat duidelijk zijn, betoogt Borgman, dat leenstelsel en hoge collegegelden funest zijn voor de ziel.

De tweede opdracht is de student alle mogelijke bronnen aan te reiken waarin hij kan ontdekken in welke wetenschappelijke traditie hij staat, en hoe zijn eigen zoektocht naar de waarheid die traditie kan verrijken. Je ziet hier de discussie over open access van wetenschappelijke bronnen om de hoek gluren.

De derde opdracht is de student aanzetten om zijn wetenschappelijke kennis én zichzelf te problematiseren; vragen te stellen bij waarnemingen, wetenschappelijk methoden en paradigma's. Hier komt het debat over de kwaliteit van wetenschappelijke data en bewijsvoering - de replicatiecrises! - om de hoek kijken. En meer dan dat, betoogt Borgman: als de universiteit het goed doet zal de student "zijn naïeve vertrouwen verliezen dat bepaalde benaderingen of theorieën kunnen garanderen dat de waarheid wordt gevonden".

WERKEN AAN DE ZIEL

De universiteit moet weer tempel voor de waarheid worden, waar de student kan werken aan zijn ziel. Dat is de kern van het essay dat de rooms-katholieke theoloog Erik Borgman onlangs schreef voor de 91ste dies van zijn universiteit, de Universiteit van Tilburg.

Dat essay, tegen kostprijs te verkrijgen bij het Tilburg Cobbenhagen Center, is de moeite waard. Niet alleen omdat het een prikkelende bijdrage is aan het actuele debat over rol en taak van de universiteit, maar ook omdat het een roomse spiegel is van de gedachte die collegevoorzitter Mirjam van Praag verwoordde bij de opening van ons eigen academisch jaar. "De universiteit", zei Mirjam toen, "moet niet alleen de plaats zijn waar je iets wordt maar ook de plaats waar je iemand wordt."

Hierop sluit het tweede deel van Borgmans betoog aan. In het eerste, die tempel voor waarheid, betoog hij dat

EEN DEBAT OVER DE IDENTITEIT, ROL EN TOEKOMST VAN DE UNIVERSITEIT

- twee lezingen met een blik op verleden en toekomst van de academie -

Op zaterdag 24 november vulde het auditorium zich met toehoorders om van twee historici een verhaal te horen over verleden, heden en toekomst van de universiteit: Ab Flipse van de VU en Klaas van Berkel van de Rijksuniversiteit Groningen.

Ab Flipse begon met de stichting van VUvereniging. Niet voor niets, want volgend jaar bestaat deze 140 jaar. Abraham Kuypers was vanaf 1877 de drijvende kracht, samen met bierbrouwer Willem Hovy als voornaamste geldschieter. Begin 1879 richtten ze de VUvereniging op, teneinde iets te doen aan het in hun ogen in deplorabele staat verkerende hoger onderwijs. Na de oprichting van de Vrije Universiteit was het beeld van VUvereniging er een van saamhorigheid. Sprekend was een foto uit 1937, waar de Amsterdamse Apollohal afgeladen vol zat met verenigingsleden. Er werd naar toespraken geluisterd, samen gezongen, veel geapplaudiseerd en sprekers werden toegejuicht. Er was in die tijd een gevoel van de VU tegen de rest. Een bijzondere universiteit, die het nu weliswaar nog steeds is, maar tegenwoordig anders ingericht, bestuurd en door een ander financieringsmodel ook meer conform de andere instellingen. Tegenwoordig is er ook geen sprake meer van 'ons', minderheid tegen de rest, maar van een neoliberale universiteit met nog steeds sterke vormingsidealen.

Ab Flipse gaf een beeld van de groei en ontwikkeling van de VU door de jaren heen, niet alleen in aantallen, maar ook in mentaliteit. We zullen in 2019, een jubileumjaar, nog meer van hem horen.

Klaas van Berkel benaderde het begrip identiteit van een andere kant. Hij hield een pleidooi voor het cultuurideaal van de academische vrijheid. Academische vrijheid, volgens Van Berkel, is het

Bijeenkomst VUvereniging 1937, Apollohal Amsterdam

recht van docenten en studenten om in universitair verband vrij te bepalen waar ze het over willen hebben, hoe ze erover willen praten en hoe ze dat eventueel in publicaties aan anderen willen mededelen. Het beginsel omvat ook de vrijheid om de condities waaronder men werkt ter discussie te stellen, zonder dat van hogerhand met een beroep op imago schade of zakelijke belangen wordt ingegrepen. Dat is een manier van omgaan met elkaar, een manier ook om met verschillen te leren leven, die kan gelden als een hogere vorm van beschaving.

Hoe de kerk zijn greep op de academie verloor legde hij uit met de geschiedenis van de Groninger theoloog Petrus Hofstede de Groot. Deze wist op voortvarende wijze te beargumenteren dat de Hervormde Kerk best eens schade zou kunnen ondervinden van het wetenschappelijk bedrijf, maar dat de kerk zelf is voortgekomen uit vrij onderzoek en niet steunend op gezag. Dat was precies wat Kuypers voorstond.

Een universiteit met academische vrijheid, vrij van elke voogdij van kerk of staat.

Dat hij dit overigens niet van toepassing achtte op de geloofsovertuiging van zijn docenten en studenten deed er toen niet toe. Als je niet tot Kuypers geloof hoorde, had je bij zijn universiteit niets te zoeken. Hoe anders dan nu.

Van Berkel gelooft overigens niet zo in een eigen identiteit: 'Identiteit is iets dat vreselijk overschat wordt. Ik kan me nog voorstellen dat een universiteit die zich als bedrijf ziet, een bedrijf dat producten levert voor de maatschappij van vandaag de dag graag iets onderscheidends wil hebben, iets eigens, waardoor de klanten naar haar toe komen en niet naar de concurrent. Maar een universiteit waar de academische vrijheid en de functionele afzondering nog serieus genomen worden, maakt daar niet om en kiest een andere koers.'

En met dit voer tot nadenken begaf men zich naar de lunch.

VUvereniging ondersteunt vele projecten.
We lichten er in elke nieuwsbrief een toe. Deze keer:

FONDS COMMUNITY BUILDING

Het Fonds Community Building staat ter beschikking van Vinod Subramaniam, rector magnificus van de Vrije Universiteit. Sportieve, culturele of studieactiviteiten van studenten of medewerkers kunnen uit deze subsidie worden betaald. Een mooie gelegenheid om nader kennis te maken met een gezichts-bepalend bestuurder.

HOE IS HET OM ALS KEIHARDE BÈTA MEDE AAN HET ROER TE STAAN VAN ZO'N DIVERSE VU?

Het is mooi. Ik maak in mijn positie natuurlijk niet alleen de Bèta's mee. Ik spreek heel veel hoogleraren van alle faculteiten en dat is fantastisch horizonverbredend. Ik heb ook altijd veel interesse gehad in de Humanities, tijdens mijn studie volgde ik ook vakken als archeologie en kunstgeschiedenis. Als rector moet je alle bloedgroepen dienen, en daarom moet ik me ook verdiepen in hoe ze opereren, wat ze nodig hebben en belangrijk vinden. De gesprekken zijn het leukst. Vaak vraag ik "wat doe je nou" en dan krijg ik heel veel informatie over een vakgebied.

WAT ZIJN DE VERSCHILLEN TUSSEN ALFA-, BÈTA- EN GAMMAWETENSCHAPPEN?

De werkwijzen zijn totaal anders. Als je naar een subsidie-aanvraag van de Bèta's kijkt, zie je natuurlijk andere getallen dan bij de anderen. Ze hebben vaak spullen nodig, een lab of opstelling. Bij Rechtsgeleerdheid gaat het vaker om mensen, intellectueel kapitaal. Ik zag het ook toen ik nog Vici-aanvragen moest beoordelen: andere vraagstellingen, andere methodologie. Het is flink werken om daar een gedegen oordeel over te kunnen vellen. Wat ze delen is passie voor hun onderwerp. Niet alleen kennis van zaken, maar ook lol om te onderzoeken.

HOE BEWAAR JE DIE LOL MET DE TOENEMENDE WERKDRUK?

Je probeert in elk geval zo min mogelijk nieuwe bureaucratie op te tuigen. Daarnaast willen we ook kunnen beoordelen op andere factoren dan alleen meetbare variabelen. Waar gaat het in de kern om, dat is belangrijk. We hebben nog een lange weg te gaan, maar er worden al kleine stapjes gezet: de hele beweging rondom open science en open access, maar ook subsidiegevers die niet meer alleen willen kijken naar citation index en impactfactoren. Je bent voortdurend op zoek naar de balans tussen meetbare zaken en andere factoren die misschien iets minder meetbaar zijn, maar net zo belangrijk. Je kunt een artikel in

"Je bent voortdurend op zoek naar de balans tussen meetbare zaken en andere factoren die misschien iets minder meetbaar zijn, maar net zo belangrijk."

Nature hebben dat vaak geciteerd wordt, maar is dat nou belangrijker dan iemand die met zijn of haar onderzoek een richtlijn voor huisartsen gaat veranderen? Het laatste heeft een grotere impact dan het eerste, maar laat zich niet meten. Je moet dus voortdurend kijken naar de waarde van onderzoek, met ook voldoende ruimte voor fundamenteel onderzoek waar je misschien eens in de twintig jaar impact van gaat zien.

NOG EVEN OVER DE VERENIGING: JE BENT BEHEERDER VAN HET FONDS COMMUNITY BUILDING

International Office doet daar het meeste mee. Ik hou het vooral goed in de gaten. Wat we voornamelijk doen is studenten een kans geven wat extra's te doen. Het zijn kleine bedragen, een paar honderd euro hier of daar. Iets

opzetten, een activiteit, een muziekstuk uitvoeren. Mooie voorbeelden van gemeenschapsdenken stimuleren. Die community van studenten kan je hiermee een zetje geven. Het gaat niet alleen maar om studeren, het gaat bij de VU ook om ontwikkeling en identiteit.

EN HOE KIJK JE TEGEN VUVERENIGING AAN? SOMMIGEN VINDEN HET ACHTERHAALD

We zijn inmiddels 138 jaar verder dan de oorspronkelijke grondslag, maar het is nog steeds belangrijk. Het is niet meer uitgesproken protestants-christelijk. De tijden zijn inmiddels anders, maar de geschiedenis is een onderdeel van ons DNA. Er is een bijzonder gevoel van gemeenschap. Het element van emancipatie is nog steeds aanwezig en geldig.

JE TERMIJN LOOPT IN AUGUSTUS 2019 AF. WAT GA JE DOEN?

Dat ga ik nu nog niet vertellen. Ik voel me hier thuis en ik leer heel veel, maar het is ook een goed moment om stil te staan bij mijn toegevoegde waarde voor deze gemeenschap. En daar ben ik nu mee bezig.

DE VRIJE WERELD

- nieuwe programmaserie VUvereniging trapt af met kersteditie -

“I put on my pants the same way you do: one leg at a time”

WAAR BEN JE TEVREDEN OVER?

Eén van de belangrijkste dingen die we gezamenlijk bereikt hebben is dat we beter in contact staan met de universiteit, met meer gevoel voor de gemeenschap. Daar ben ik vooral tevreden over. De sfeer, heb ik van horen zeggen, was een aantal jaren geleden toch iets grimmiger. Kijk, wij hebben geen monopolie op goede ideeën. Bestuurders komen en gaan, de organisatie moet het uiteindelijk allemaal doen. Ideeën moeten ook daarvandaan komen, of moeten daar getoetst en gedragen worden.

HET VIEL TIJDENS DE LAATSTE DIES NATALIS OP DAT JE ZO GEROERD WAS

Ik ben een heel emotionele man. Ik heb niks aan een stoere... (is even stil). Er is niks mis mee om je gevoel te laten zien. Ik was oprecht geraakt door de opvoering van Ahmad Joudeh, de Syrische danser. Ik had 'm al gesproken en hij vertelde mij toen over zijn werk met weeskinderen in vluchtelingenkampen. En toen die rauwe beelden met die gracieuze dans. Ik was sprakeeloos, het was zeer indringend. En iedereen kan bij mij merken dat ik een gewoon mens ben, ik ben niet anders. 'I put on my pants the same way you do: one leg at a time'. Het is ontzettend gaaf dat we dit doen. Dat dit soort dingen bij ons ook een plek heeft.

De Vrije Wereld is een nieuw programma dat je anders doet kijken, waar de deuren openstaan voor nieuwe verhalen en studenten en wetenschappers bevlogen vertellen over hun werk. Inspelend op de actualiteit heeft De Vrije Wereld elke maand een prikkelend thema. In een uur maak je kennis met verschillende gasten, van binnen en buiten VU en VUmc, vanuit wetenschap en cultuur. Zij delen hun ontdekking, ervaring of onverwacht inzicht. Na afloop kun je napraten met een drankje bij de bar.

Zin in een beetje warmte in deze kersttijd? Kom op woensdag 19 december naar de eerste editie van De Vrije Wereld in de Botanische Tuin Zuidas. Onder het genot van een beker

glühwein delen gasten uit wetenschap en cultuur hun kennis en verrassende inzichten over Kerstmis. Green Office VU geeft tips voor duurzame kerstcadeaus, NEWConnective gaat op zoek naar de kerstgedachte, popjournalist Jan Vollaard vertelt over White Christmas en leden van het VU-kamerkoor zingen. Aanvang 16.00 uur, toegang én glühwein gratis.

[Alle informatie is te vinden op vuvereniging.nl/vrijewereld](http://vuvereniging.nl/vrijewereld)

TENTOONSTELLING OP EN ONDER DE CAMPUS

- exclusieve rondleiding voor VUverenigingsleden -

Welke geschiedenis bevindt zich eigenlijk onder je voeten als je op de VU campus staat?

Voor de aanleg van een Warmte-Koude-Opslag werden er in 2017 op het VU-terrein boringen tot wel 162 meter diep gedaan. Een wetenschappelijke buitenkans voor Simon Troelstra, gepensioneerd universitair hoofddocent Aardwetenschappen. Hij zorgde ervoor dat er bij de werkzaamheden op verschillende dieptes sediment werd verzameld. Drie studenten geologie analyseerden de bodemmonsters. De expositie *Op en onder de campus*

toont nu de geschiedenis, maar ook de nabije toekomst, van het stukje stad dat vandaag de VU campus heet. Van oer-rivieren, ijstijden, zeespiegelstijgingen en veengebieden reis je door de tijd naar de ontginning van Buitenveldert, de stad die zich uitbreidt en de bouw van de universiteit. En wat voor ontwikkelingen zijn er nog te verwachten op de campus in de komende jaren?

Speciaal voor VUverenigingsleden wordt er dinsdag 15 januari om 14.30 uur een rondleiding over de tentoonstelling georganiseerd. De rondleiding duurt ongeveer 40 minuten en wordt verzorgd door Simon Troelstra, Marcel van Heemert, programmamanager campusontwikkeling, en Liselotte Neervoort, conservator academisch erfgoed. Na afloop staat er een kopje koffie of thee klaar. Er is ruimte voor maximaal 25 personen.

[Aanmelding is verplicht. Dit kan door een e-mail te sturen naar vereniging@vu.nl.](mailto:vereniging@vu.nl)

AGENDA

- 19/12/2018 De Vrije Wereld: de warme kersteditie
Tijd: 16:00-17:00 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, V.d. Boechorststraat 8, Amsterdam
-
- 15/01/2019 Op en onder de campus - rondleiding
Tijd: 14:30 uur. Locatie: Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, Amsterdam
-
- 20/01/2019 Verbinden, verbanden, verbonden: Manuela Kalsky
Tijd: 11:00-12:15 uur. Locatie: Oude Kerkje, Kortenhoefsedijk 168, Kortenhoef
-
- 14/02/2019 De Vrije Wereld: valentijnseditie (*houd website in de gaten*)
Tijd: 16:00-17:00 uur. Locatie: Botanische Tuin Zuidas, V.d. Boechorststraat 8, Amsterdam
-
- 17/02/2019 Verbinden, verbanden, verbonden: Mirjam van Veen
Tijd: 11:00-12:15 uur. Locatie: Oude Kerkje, Kortenhoefsedijk 168, Kortenhoef
-
- 17/03/2019 Verbinden, verbanden, verbonden: Annelies Verbeke
Tijd: 11:00-12:15 uur. Locatie: Oude Kerkje, Kortenhoefsedijk 168, Kortenhoef
-

Met enige regelmaat worden er nieuwe evenementen ontwikkeld. Daarom kan het zijn dat deze agenda niet volledig is. Kijk voor het meest actuele programmaoverzicht op www.vuvereniging.nl.

Promotie Roselyter Riang'a: voedingsinterventies moeten cultureel flexibel zijn

'Als een vrouw zwanger is, ligt haar graf open', aldus een gezegde van de Keniaanse Kalenjin-stam. De uitdrukking geeft aan dat zwangerschap en geboorte als een groot gezondheidsrisico worden beschouwd.

De Kalenjin zijn beroemd om hun vele getalenteerde hardlopers, maar minder bekend is dat het sterftecijfer van moeders tijdens geboortes hoog is: 488 per 100.000.

Ter vergelijking: in Nederland ligt dat cijfer 44 keer lager (11 per 100.000).

Ondervoeding van zwangere vrouwen en de bijbehorende gezondheidsresultaten blijven een groot gezondheidsprobleem in Kenia, ondanks het feit dat er al tientallen jaren effectieve voedingsprogramma's worden geïmplementeerd. Er is weinig bekend over wat culturele overtuigingen en praktijken voor

rol hebben bij de acceptatie of het trouw zijn aan voedingsadviezen. Een effectief voedingsprogramma is slechts een eerste stap. Het werk van Riang'a scheidt inzicht in de vereiste flexibiliteit van dit soort programma's. De nieuwe biomedische voedingsstrategieën dienen te worden samengevoegd in reeds bestaande culturele kennis- en interventiesystemen. Hierdoor zullen ze beter worden geaccepteerd. Roselyter Riang'a promoveerde op 6 december 2018 bij het Athena Instituut, Faculteit der Bètawetenschappen. Het promotietraject is mogelijk gemaakt door een subsidie van VUvereniging (Asali project).

www.vuvereniging.nl/asali

TOT SLOT VAN 2018

Wij wensen al onze leden, zij die interesse hebben getoond of op één of andere manier hebben bijgedragen aan onze doelen een mooie kerst, een goede jaarwisseling en een inspirerend 2019 toe.

Willem Schoonen, voorzitter

NIEUWSBRIEF PER E-MAIL ONTVANGEN?

Wil je deze nieuwsbrief voortaan per e-mail ontvangen? Stuur dan een e-mail met je e-mailgegevens naar vereniging@vu.nl. Ook wanneer je geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen kun je mailen naar dit adres.